

POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania A.C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o stwierdzenie bezczynności organu rentowego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 kwietnia 2017 r.,
zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 sierpnia 2016 r., sygn. akt III AUa .../15,

oddala zażalenie i przyznaje pełnomocnikowi z urzędu radcy prawnemu A. R. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 270 zł (dwieście siedemdziesiąt) powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 16 grudnia 2015 r. oddalił apelację A.c. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z 19 lutego 2015 r. zapadłego w sprawie o stwierdzenie bezczynności organu. Wyrok ten zaskarżył wnioskodawca, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, określając wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 36 728 zł. W skardze nie przedstawiono sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia. Skarżący stwierdził, że w tej sprawie

zachodzi możliwość wniesienia skargi bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. Ponadto, że „skoro do materii niniejszej sprawy należało stwierdzenie bezczynności organu rentowego w zakresie weryfikacji decyzji w przedmiocie podlegania przez skarżącego ubezpieczeniom obowiązkowym od podstawy wymiaru za miesiąc listopad 2001 r. w kwocie 761,90 zł z tytułu zatrudnienia u jego pracodawcy, to należy ona do kategorii prawa o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego”. Niezależnie od tego skarżący stwierdził, że sprawa spełnia także próg kasacyjności, wskazując, że wartość przedmiotu sporu, wyższa od progu kasacyjności, została określona przez wnioskodawcę w piśmie z 11 października 2011 r. na kwotę 36 728 zł.

Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z 19 sierpnia 2016 r. odrzucił skargę kasacyjną jako przedmiotowo niedopuszczalną. Zdaniem Sądu przedmiotowa sprawa nie jest sprawą, w której istnieje możliwość wniesienia skargi kasacyjnej bez względu na wartość przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia. Wskazując na treść odwołania inicjującego spór i zakres rozpoznania sprawy przez sądy obu instancji, Sąd Apelacyjny stwierdził, że spór dotyczy wymiaru podstawy składek, a nie objęcia odwołującego się ubezpieczeniami społecznymi. Sąd zwrócił uwagę, że pełnomocnik skarżącego, nie reagując na wezwanie Sądu, nie podał sposobu obliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, co uzasadniało sprawdzenie wartości podanej w skardze. Sąd zauważył, że w motywach skargi kasacyjnej, skarżący wskazał, wprost, że spór dotyczył „weryfikacji decyzji w przedmiocie podlegania przez Skarżącego ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od podstawy wymiaru za miesiąc listopad 2001 roku w kwocie 761,90 złotych z tytułu zatrudnienia”. Powyższe koresponduje z oznaczeniem przedmiotu sporu dokonany przez sądy obu instancji, wskazującym na spór zamykający się ustaleniem prawidłowej podstawy wymiaru składek za okres od 5 listopada do 15 grudnia 2001 r. Spór tejże podstawy także był zakreślony w cezurach od przyjętej 761,90 zł do wskazywanej w piśmie z dnia 11 października 2011 r., przywoływanej w skardze kasacyjnej kwoty 2 643,92 zł. Powyższa argumentacja, co do wartości przedmiotu sporu za ten okres powtórzona została w osobiście złożonym przez ubezpieczonego piśmie (k. 443). Pisma te jak i kolejne osobiste pismo ubezpieczonego (k. 452) jednoznacznie wykazują, iż wskazana w

skardze kasacyjnej, jako oznaczenie wartości przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia, kwota 36 728 zł nie jest oznaczeniem wartości przedmiotu zaskarżenia. Sąd stwierdził, że wartości przedmiotu sporu dotyczącego podstawy wymiaru składek za okres od 5 listopada do 15 grudnia 2001 r., nie przenosi różnicy składek pomiędzy wskazywanym przez ubezpieczonego wynagrodzeniem w kwocie 2 642,87 zł a przyjętym do ubezpieczenia w kwocie 761,90 zł. Wobec oczywistości niespełnienia progu kasacyjności, czynienie bliższych precyzyjnych ustaleń w tym zakresie, Sąd uznał za bezcelowe. Sąd jednocześnie podkreślił, że zarzucana bezczynność organu rentowego nie odnosiła się do niewydania decyzji dotyczących jednorazowego odszkodowania, wypadku przy pracy czy też wyrównania świadczeń. Sporem była objęta bezczynność organu co do podstawy wymiaru, a o wartości podstawy wymiaru składek decyduje różnica wartości pomiędzy podstawą przyjętą a oczekiwaną, w tym przypadku za okres zamknięty przywołanymi cezurami. W związku z powyższym Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego wnioskodawca, reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, zaskarżył w całości. Zarzucono naruszenie przepisów postępowania, to jest:

(-) art. 19 § 1 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie i uznanie, że sprawa objęta skargą kasacyjną jest wyłącznie sprawą o wymiar podstawy wymiaru składek, gdy tymczasem jest ona też sprawą o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego,

(-) art. 25 § 1 k.p.c. w związku z art 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c., przez wadliwe sprawdzenie wartości przedmiotu zaskarżenia, a co za tym idzie przez wadliwe przyjęcie, że wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie objętej skargą kasacyjną jest niższa od kwoty 10.000 zł, gdy tymczasem wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 36 728 zł, a skarga kasacyjna jest przedmiotowo dopuszczalna;

(-) art. 398⁶ § 2 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i odrzucenie na posiedzeniu niejawnym skargi kasacyjnej w sytuacji, gdy skardze kasacyjnej powinien zostać nadany dalszy bieg, albowiem wartość przedmiotu zaskarżenia

wynosi 36 728 zł, gdyż ubezpieczony zaskarżył w całości wyrok Sądu Apelacyjnego w [...].

W uzasadnieniu zarzutów podniesiono, że sprawa, w której wniesiona została skarga kasacyjna, wszczęta została skargą wynikającą z niewydania decyzji, zatem jej przedmiot będzie wyznaczała decyzja, która miała być wydana. Skoro, zatem do materii niniejszej sprawy należy stwierdzenie bezczynności organu rentowego w zakresie weryfikacji decyzji w przedmiocie podlegania przez skarżącego ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od podstawy wymiaru za miesiąc listopad 2001 r. w kwocie 761,90 zł z tytułu zatrudnienia u jego pracodawcy, to należy ona do kategorii spraw o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Ponadto, skarżący wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 36 728 zł, a skarga kasacyjna jest przedmiotowo dopuszczalna. Argumentując, że wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] został zaskarżony w całości, a wartość przedmiotu sporu - zgodnie z pismem skarżącego z dnia 11 października 2011 r. wynosi 36 728 zł - nie była kwestionowana w toku postępowania.

Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a także zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego A. R. kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu powiększonych o podatek VAT.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c., skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Z tym, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o

wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Niniejsza sprawa została zainicjowana skargą o stwierdzenie bezczynności organu rentowego w zakresie sprostowania wyników kontroli przeprowadzonej w firmie P. Usługi Transportowe w przedmiocie podlegania skarżącego ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od podstawy wymiaru za miesiąc listopad 2001 r. w kwocie 761,90 zł z tytułu zatrudnienia u tego pracodawcy. Z akt sprawy wynika, że skarżący kwestionował to ustalenie, wskazując, że w podstawie wymiaru składek za listopad 2001 r. powinno zostać uwzględnienie wynagrodzenie w kwocie 1 756,12 zł z tytułu wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych i dodatku za pracę w nocy w listopadzie 2001 r., obok wynagrodzenia określonego w umowie o pracę (761,90 zł). W skardze kasacyjnej skarżący argumentował, że przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się także sprawy wszczęte na skutek niewydania przez organ rentowy decyzji we właściwym terminie, zaś wartość przedmiotu zaskarżenia przekracza dziesięć tysięcy złotych (a contrario z art. 398² § 1 k.p.c.). Dalej, że wyrok Sądu Apelacyjnego został zaskarżony w całości, a wartość przedmiotu sporu zgodnie z pismem skarżącego z dnia 11 października 2011 r. wynosi 36 728 zł i nie była kwestionowana w toku postępowania. Jednocześnie wskazał, że niezależnie od powyższego stwierdzić nadto należy, że sprawa niniejsza zalicza się do spraw, w których skarga kasacyjna jest dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Mając na względzie przedmiot sprawy w tej sprawie, należy podzielić ocenę Sądu Apelacyjnego przyjętą w zaskarżonym postanowieniu.

Z analizy akt sprawy wynika, że przedmiotem sporu w tej sprawie była bezczynność organu w zakresie sprostowania ustaleń wyników kontroli przeprowadzonej przez organ rentowy w zakresie podstawy wymiaru składek skarżącego na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu zatrudnienia pracowniczego w listopadzie 2001 r. Uwzględniając utrwalone w orzecznictwie stanowisko, zgodnie z którym w sprawach, w których przedmiotem sporu nie jest wysokość zobowiązania składkowego, ale wysokość samej podstawy wymiaru – wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnica między zadeklarowaną

przez płatnika składek podstawą wymiaru składek a podstawą wymiaru określoną przez organ rentowy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2013 r., II UZ 61/13, LEX nr 1396417; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2016 r., I UZ 41/16, LEX nr 2191449), wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie należało wyliczyć jako różnicę pomiędzy kwestionowaną przez skarżącego wartością podstawy wymiaru za listopad 2001 r. ustaloną przez organ rentowy a wartością podstawy wymiaru za ten okres wskazaną przez skarżącego. W ten też sposób wartość przedmiotu zaskarżenia określił Sąd Apelacyjny.

Skarżący natomiast, nie uzasadnił twierdzenia, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 36 728 zł. Stwierdzenia takiego nie uzasadnia bowiem argument, że „wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 36 728 zł, gdyż ubezpieczony zaskarżył w całości wyrok Sądu Apelacyjnego w [...]” oraz, że wartość przedmiotu sporu została określona przez skarżonego pismem z dnia 11 października 2001 r. na kwotę 36 728 zł i nie była kwestionowana w toku postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalonym jest stanowisko, że wartość przedmiotu zaskarżenia określona przez skarżącego z naruszeniem reguł wynikających z art. 19-24 k.p.c. nie jest wiążąca dla oceny dopuszczalności skargi i podlega sprawdzeniu przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 25 § 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 stycznia 2010 r., I UK 289/09, LEX nr 577827; z dnia 2 lutego 2011 r., II CZ 197/10, LEX nr 738550; z dnia 21 października 2015 r., II UZ 25/15, LEX nr 2122389; z dnia 16 listopada 2016 r., LEX nr 2178666).

Odnosnie zarzutu naruszenia art. 19 § 1 k.p.c., zarówno w treści skargi kasacyjnej w zakresie dotyczącym dopuszczalności skargi kasacyjnej ani w zażaleniu brak jakiegokolwiek uzasadnienia dla twierdzenia skarżącego, że niniejsza sprawa należy do kategorii spraw o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Uwzględniając powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., 108 k.p.c. oraz § 16 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 15 ust. 2 w zw. z § 5 przy uwzględnieniu § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2015 r. poz. 1805) – stosowanych w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

kc